

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З РАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ НАУКОВОГО ФОРУМУ**

21 червня 2023 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 19.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Андрущенко Віктор Петрович** – доктор філософських наук, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України;
- Горінов Павло Валерійович** – кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового інституту права та політології, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Драпушко Ростислав Григорович** – кандидат філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Сопілко Ірина Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка» ННІ права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений юрист України;
- Торбін Григорій Мирославович** – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;
- Чемакіна Октябрина Володимирівна** – кандидат архітектури, доцент Українського гуманітарного інституту.

П 83 **ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ:** збірник матеріалів Наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 21 червня 2023 р.). – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 396 с.

ISBN 978-966-931-281-5

Збірник матеріалів Наукового форуму «Протидія терористичним актам у міському середовищі» присвячено комплексному вивченню проблеми протидії тероризму у міському середовищі. У збірнику представлено результати досліджень, що детально розглядають правові аспекти боротьби з тероризмом у міському середовищі, екологічні наслідки терористичних актів і стратегії екологічного відновлення, психологічні наслідки для місцевого населення та підходи до психологічної реабілітації, соціальні наслідки тероризму та розвиток стійкого соціального середовища, а також архітектурні рішення для забезпечення безпеки та мінімізації наслідків терористичних актів.

Збірник розраховано для науковців, фахівців та інших зацікавлених осіб, які досліджують проблематику протидії терористичним актам з правових, екологічних, психологічних, соціальних, архітектурних аспектів та охорони здоров'я.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 343.326-048.66(477-21)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-NF_NNIPiP_2023

ISBN 978-966-931-281-5

© Автори публікацій, 2023
© Навчально-науковий інститут права та політології, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

ГОРІНОВ ПАВЛО ВАЛЕРІЙОВИЧ,

*директор Навчально-наукового інституту права та політології,
доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
кандидат юридичних наук, заслужений працівник соціальної сфери України*

БУТИНСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ЯРОСЛАВОВИЧ,

*доцент кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
кандидат філософських наук*

**ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ПРОТИДІЇ
ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Європа, починаючи з 2015 року, зазнала значної кількості терористичних актів у громадських місцях. Зокрема, у 2015 р. від нападів терористів постраждали Париж та Копенгаген, у 2016 р. – Брюссель, Ніцца та Берлін, у 2017 р. – Париж, Лондон, Стокгольм, Манчестер і Барселона [1]. У 2020 р. у передмісті Парижа за терористичною змовою було вбито вчителя історії Самюеля Паті, а в Німеччині (м. Ханану) на підставі релігійної та національної ненависті терористами здійснено вбивство дев'ятьох осіб.

Упродовж останніх десятиліть Європейський Союз відповідально та ретельно підходить до планування та здійснення боротьби з тероризмом у міському середовищі. Так, у жовтні 2017 р. Європейською Комісією було розроблено План дій щодо підтримки захисту публічних просторів. Основні елементи цього документу наступні:

– фінансування проєктів, спрямованих на покращення захисту публічних просторів. Проєкти можуть включати: забезпечення фізичної стійкості будівель; фізичний захист місць скупчення людей; кампанії з підвищення обізнаності громадськості у питаннях загрози тероризму;

– активізація наукових досліджень, пов'язаних із захистом публічного простору (наприклад, щодо покращення здатності виявлення вибухових речовин, зброї, хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних матеріалів, що приносяться у громадські місця; визначення стратегій зниження вразливості та підвищення стійкості різних потенційних цілей);

– розроблення інструментарію щодо запобігання терористичним актам у транспортному секторі;

– встановлення діалогу з регіональними та місцевими органами влади, включаючи мерів європейських міст, для вивчення шляхів зусиль громади для посилення захисту громадських просторів з метою обміну найкращим досвідом, залучення наукових знань і ноу-хау дослідницьких організацій та приватного сектору;

– створення Мережі безпеки високого ризику, що об'єднує представників спеціалізованих правоохоронних підрозділів, відповідальних за захист

громадських місць високого ризику, з метою забезпечення спільного навчання й обміну передовим досвідом;

- розроблення посібників з практики захисту громадських місць та обмін найкращими практиками на багатосторонніх форумах;

- розроблення та поширення матеріалів, спрямованих на підвищення обізнаності громадськості щодо небезпеки тероризму (відео, листівки, плакати та ін.) [2].

У грудні 2020 р. Європейська Комісія представила нову концепцію протидії тероризму, що містить чотири основні напрями діяльності:

- передбачення та прогнозування терористичних загроз;

- запобігання терористичним атакам;

- захист громадян шляхом зменшення вразливості публічних місць та об'єктів критично важливої інфраструктури;

- забезпечення здатності ЄС ефективно відповідати на терористичні атаки [3].

Для зменшення вразливості публічних місць Програма боротьби з тероризмом акцентує увагу на просуванні проєктних рішень щодо створення безпеки людей у будівлях та інфраструктурних об'єктах на початку їх проектування та будівництва.

У документі зазначається, що особливою мішенню для терористів є місця релігійного поклоніння (церкви, синагоги, мечеті), що мають високу символічну цінність. Враховуючи це, Європейська Комісія ставить завдання посилення захисту релігійних об'єктів, а також сприяння співпраці між різними релігійними спільнотами у сфері запобігання терористичним атакам.

Програмою висунуто загальноєвропейську ініціативу «Міста ЄС проти радикалізації та тероризму», за допомогою якої здійснюється обмін передовим досвідом і проєктами щодо протидії терористичним актам у міському середовищі.

Слід зазначити, що нормативні документи та заплановані заходи потребують постійних змін та удосконалення з урахуванням нових ризиків, пов'язаних із появою нових видів валют, винахідливості терористів, глобального характеру терористичних організацій.

Для України досвід протидії тероризму, накопичений в ЄС, може стати предметом творчого застосування на практиці в інтересах захисту населення міст від терористичних нападів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Магазова А. Хронологія: терористичні атаки у Європі. URL: <https://www.dw.com/uk>

2. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Action Plan to support the protection of public spaces. COM/2017/0612. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017DC0612>

3. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Counter-Terrorism Agenda for the EU: Anticipate, Prevent, Protect, Respond. COM/2020/795. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0795&qid=1631885972581>